

sl

Evropska unija
Regionalna politika

info regio

panorama

| Št. 19 | April 2006 |

**Rast, zaposlovanje
in kohezija v mestih**

Strukturni skladi z vidika urbane politike

Povzetek

Rast, zaposlovanje in kohezija v mestih

Mesta so za Evropo pomembna

Mesta lahko veliko prispevajo k promociji razvoja skupnosti, socialne vključenosti ter družbene in kulturne identitete.

S terena: Evropski parlament

Perspektive urbanega razvoja?

Novo programsko obdobje evropskih skladov (2007–2013) bo v znamenju poudarjene urbane razsežnosti.

ESRR in Kohezijski sklad v praksi: Madžarska, Nizozemska, Slovenija, Portugalska

S terena: Španija

Reportaža: Mestne četrti, kjer se stvari premikajo

Programi URBAN vračajo mestnim četrtim privlačnost in živahnost, njihovim prebivalcem pa ponos in upanje.
Dokaz sta Leipzig in Dortmund.

URBAN II v praksi: Francija, Združeno kraljestvo, Belgija, Irska

S terena: Švedska

S terena: Češka

URBAN II v praksi: Avstrija, Italija, Grčija, Finska

3

7

8

13

14

15

18

19

20

21

Fotografije: Evropska komisija (str. 1, 4, 5, 6, 8, 9, 10), URBAN II Gijon (str. 14), URBAN II Leipzig, Dortmund (str. 15, 16, 17), MASPD (str. 20)

Naslovnica: Novo prometno omrežje v mestu Santa Cruz (Kanarski otoki, Španija)

Pri izdaji te številke so sodelovali tudi:

Pierre Ergo, Alexander Ferstl, Sylvie Harburger, Jean-Luc Janot, Daniel Mouque.

Odgovorni urednik: Thierry Daman, Evropska komisija, Generalni direktorat za regionalno politiko

Angleška in francoska različica te revije sta tiskani na recikliranem papirju.

Vsebina je v 19 jezikih Evropske unije na voljo na spletni strani:
http://europa.eu.int/comm/regional_policy/index_en.htm

Besedila, objavljena v tej publikaciji, nimajo pravne vrednosti.

Kohezijska politika in evropska mesta

Mesta so za Evropo pomembna

Michael Parkinson⁽¹⁾

Na mesta vse pogosteje gledamo kot na gibalno nacionalnih in regionalnih gospodarstev in ne le kot na ekonomsko odgovornost oziroma „nacionalno bogastvo“. Toda mesta ne prinašajo le ekonomskih koristi, ampak so mnogo več kot le tržnice. Mesta prispevajo k razvoju skupnosti, socialni koheziji ter družbeni in kulturni identiteti.

Zschochersche Straße v Leipzigu, ena od prometnih žil, obnovljena v okviru programa URBAN.

Mesta doživljajo danes razburljivo obdobje. Veliko se razpravlja o njihovi vlogi pri doseganju uspehov na nacionalni in evropski ravni. Veliko mest se je v prejšnjem desetletju znašlo v tranzicijskem procesu in začela so prevzemati nove ekonomske, socialne, politične in kulturne vloge. Mnoga imajo lastnosti, ki jim dajejo večji in ne manjši pomen v vedno bolj globaliziranem svetu. Nekatera so središča strateškega odločanja, izmenjav in komunikacij. Mesta so intelektualna središča, ki s svojimi univerzami in raziskovalnimi ustanovami spodbujajo visoko stopnjo inovativnosti. Veliko mest je prenovilo svoja središča in s tem so omogočila kakovostno trgovsko dejavnost in bivanje. Mesta imajo bogato kulturno ponudbo, ki je vse bolj pogost vir gospodarske rasti in ustvarjanja delovnih mest. Kljub temu je veliko skupnosti in posameznikov, ki so še vedno izključeni iz ekonomskih in socialnih tokov. Razvoj gospodarsko konkurenčnih, socialno kohezivnih in trajnostnih mest ostaja zato izziv za vse Evropejce.

Širša razprava o prihodnosti mest odmeva tudi v debati o prihodnosti kohezijske politike Evropske unije. Pomen, ki so ga imela mesta v evropski regionalni politiki, je v zadnjem desetletju naraščal in upadal. V nekem trenutku so bila mesta v središču pozornosti, drugič so

bila potisnjena v ozadje. Kljub temu so se mesta v zadnjem času povzpela na vrh evropske politične agende, kar je razvidno tudi iz sklepa Evropskega sveta leta 2005 o konkurenčnosti in koheziji, ali sklepov neformalnih ministrskih srečanj v Rotterdamu leta 2004 in v Bristolu leta 2005, pa tudi iz ključnih političnih stališč Evropskega parlamenta leta 2005. Vlogo mest izpostavlja tudi politični dokumenti Odbora regij, omrežja EUROCITIES in številnih konferenc EU, zlasti leta 2004 v Noordwijku na Nizozemskem. Vsi po vrsti so, sicer na različne načine poudarili pomen mest za nacionalni in evropski uspeh ter priznali njihovo vlogo in politični pomen.

Evropska komisija je pred kratkim izdala dokument o kohezijski politiki v mestih⁽²⁾, ki zagotavlja, da bodo mesta ostala na vrhu politične agende. To je izredno pomembna izjava o nameri, ki bo v naslednjem desetletju odločilno vplivala na oblikovanje strukturnih skladov in prihodnost mest po vsej Evropi. Ocenjujem, da je potrebno o vsebini te izjave podrobno razpravljati, da bi dosegli široko podporo. Članek v nadaljevanju povzema ključne zamisli in predloge tega dokumenta.

⁽¹⁾ Profesor Michael Parkinson, direktor, Evropski institut za urbane zadeve, Univerza Liverpool John Moores. E-pošta: m.h.parkinson@ljmu.ac.uk

⁽²⁾ Kohezijska politika in mesta: prispevek urbanizacije k rasti in zaposlovanju v regijah. Evropska komisija, 2006.

Novi tehnični institut FH JOANNEUM v zahodnem Gradcu (Avstrija) v stari industrijski coni, ki je bila s pomočjo programa URBAN preurejena v kompleks visoke tehnologije.

Kohezijska politika in mesta: prispevek urbanizacije k rasti in zaposlovanju v regijah

Poročilo želi doseči dva cilja. V prvi vrsti gre za dopolnilo „Strateške usmeritve Skupnosti 2007–13“ s poudarkom na urbanih razsežnostih. In drugič, poročilo naj bi bilo v pomoč pri pripravi prioritet strukturnih skladov. Evropska komisija pričakuje od držav, da bodo dokument uporabile pri pripravi nove kohezijske politike in da bodo k pripravi aktivno vključile tudi partnerje iz lokalnih oblasti. Poročilo je zmes splošnih političnih ciljev, ključnih načel reševanja problemov in specifičnih političnih ukrepov. Zajema tri področja. V dokumentu lahko najprej preberemo, zakaj so mesta pomembna za Evropo in kakšen je poudarek trajnostnega urbanega razvoja za evropsko regionalno politiko. Sledijo štiri ključni politični cilji, ki naj bi jih zasledovala mesta v Evropi. Dokument na koncu navaja posebne ukrepe za doseganje splošnih ciljev na dveh področjih – finance in upravljanje. Pričujoči članek obravnava vsako področje posebej.

Trajnostni urbani razvoj je pomemben del evropske regionalne politike

Mesta imajo številne lastnosti, ki podpirajo uspešno, moderno gospodarstvo, ki temelji na znanju. Te lastnosti so ustvarjalnost, inovativnost, kultura in podjetništvo. Uspešna mesta med drugim pritegnejo izkušeno delovno silo, ki je ključ do globalno konkurenčnega gospodarstva. Mesta lahko veliko prispevajo k izboljšanju storilnosti regij. V Evropi ni uspešnih regij brez uspešnih mest. Mesta lahko prispevajo k trajnostnemu razvoju in okolju, le če imajo primerno upravo. S sodelovanjem in sklepanjem strateških zavezništov z regijami in drugimi mesti omejujejo nekoristno konkurenco in prispevajo k bolj uravnovešenemu vzorcu razvoja po vsej Evropi.

Kakšna mesta potrebuje Evropa?

Poročilo poskuša izpostaviti, da bi morala urbana politika uresničevati štiri splošne cilje: narediti mesta privlačnejša, izboljšati njihov prispevek k inovativnosti, podjetništvu in ekonomiji znanja, ustvarjati več delovnih mest, ki bi bila tudi bolj kakovostna, in zmanjšati socialne neenakosti znotraj mest.

Ustvarjanje privlačnih mest

Osredotočiti se moramo na štiri bistvena vprašanja, če želimo, da mesta postanejo privlačna: dostopnost javnega prevoza in mobilnost, kakovost storitev, kakovost okolja in skrb za kulturo.

Prevoz, dostopnost in mobilnost

Mestom je treba pomagati, da okrepijo povezanost s širšim evropskim trgom in izboljšajo njihovo notranjo mobilnost. Poročilo navaja, da morajo nacionalni, regionalni in lokalni partnerji vzpodbujati dobre povezave z osrednjimi letališči in prometnimi osmi, boljše sodelovanje tudi izven meja občin, učinkovitejši, cenejši in bolj dostopen javni prevoz, promocijo alternativnih ali okolju prijaznejših oblik prevoza ter izboljšanje mobilnosti ljudi, ki nimajo avtomobilov.

Pravičen dostop do kakovostnih storitev in zabave

Visoko kakovostne storitve dajejo mestom in življenju v njih čar, zagotavljajo delovna mesta in povečujejo konkurenčnost delovne sile. Zato morajo mesta zagotoviti učinkovite in poceni storitve na področju zdravstva, sociale, izobraževanja in uprave. Skrbeti morajo za varstvo otrok, za spodbujanje enakosti med spoloma in za kakovostne storitve na celotnem urbanem območju. Hkrati morajo zagotoviti dostop priseljencem in kulturno prikrajšanim skupinam.

Dobro naravno in fizično okolje

Mesta se morajo soočiti z izzivom propadanja okolja, ki ga spodbuja širjenje mestnih površin. Zato si morajo prizadevati za ponovno oživetev obdelovalnih površin in za zaščito zelenih površin. Uskladiti morajo izrabo zemljišč in druge politike na različnih ravneh upravljanja. Investirati morajo v infrastrukturo in učinkovito upravljanje s prometom ter promovirati energetske učinkovitost.

Izboljšanje kulturne ponudbe

Mehki lokacijski dejavniki imajo vse večji vpliv na zasebni sektor in investicijske odločitve v njem, pa tudi na potencialno mobilnost delovne sile in njeno izbiro prebivališča. Kulturne storitve in turizem so prav tako pomemben vir zaposlovanja. Kulturne dejavnosti vplivajo na oblikovanje meščanske in kulturne identitete. Mesta morajo zato spodbujati živahno kulturno življenje, skrbeti za kulturne hrambe in družabne dogodke in tako graditi mostove znotraj in zunaj meja občin.

Podpora inovativnosti, podjetništvu in ekonomiji znanja

Mesta imajo na teh področjih ključno vlogo. Zagotoviti morajo okolje, ki bo spodbujalo inovativnost in podjetništvo. Poenostaviti morajo javno upravo in promovirati povezave med univerzami, raziskovalnimi inštituti in zasebnim sektorjem.

Pomoč majhnim in srednje velikim podjetjem

Mesta morajo izboljšati splošno gospodarsko infrastrukturo območja. Zagotoviti morajo storitve, kot so svetovanje in pomoč podjetjem. Spodbujati morajo oblikovanje omrežij ekonomskih partnerjev, izboljšati dostop do financiranja, pomagati mladim podjetnicam in podjetnikom ter skupnostim narodnostnih manjšin pri soočanju z izzivi.

Inovativnost in ekonomija znanja

Mesta morajo privabiti delovno silo, ki bo mobilna. To lahko dosežejo z izboljšanjem kakovosti življenja na svojem območju. Imeti morajo vodilno vlogo pri pripravi domiselnih strategij za celotno regijo. Povečati morajo učinkovitost in dostopnost izobraževanja za majhna in srednje velika podjetja. Spodbujati morajo povezovanje univerz ter vladnega in zasebnega sektorja v omrežja. Razviti morajo integrirano informacijsko strategijo in uvesti sisteme ekoloških inovacij in upravljanja z okoljem.

Ustvarjanje novih in boljših delovnih mest

Mesta so prostor ogromnih ekonomskih priložnosti, soočajo pa se tudi z velikimi socialnimi izzivi. Tukaj živi več ljudi z nadpovprečno izobrazbo in izkušnjami, pa tudi več ljudi, ki jim manjka obojega. Mesta so podvržena strukturnim silnicam in makroekonomskim politikam, na katere pa sama nimajo velikega vpliva. Kljub temu morajo izkoristiti priložnosti, ki se jim ponujajo. Partnerji morajo na vseh ravneh upravljanja sodelovati pri predvidevanju in oblikovanju odzivov na ekonomske spremembe. Doseči moramo sodelovanje med ključnimi ekonomskimi in socialnimi akterji. Mesta morajo narediti vse, kar je v njihovi moči, da povečajo zaposljivost najbolj ranljivih skupin prebivalstva.

Izboljšati zaposljivost z izobraževanjem in usposabljanjem

Podpirati moramo razvoj vseživljenjskih sistemov učenja, zagotoviti visoko kakovostna usposabljanja in povečati vlaganja v izobraževalno infrastrukturo. Pomagati moramo težje zaposljivim skupinam ljudi, privabiti kvalificirane delavce in tiste v svetovalnih dejavnostih. Razviti moramo programe integracije in usposabljanja in s tem pomagati izključenim skupinam pri iskanju zaposlitve in ustanavljanju podjetij.

Zmanjševanje neenakosti znotraj mest

Kljub ogromnemu ekonomskemu potencialu ima večina evropskih mest območja in skupnosti, ki so izključeni iz osrednjih ekonomskih tokov. Kot je pokazala raziskava poročila *Urban Audit*, gre predvsem za narodnostne manjšine, ženske in mlade. S temi izzivi se lahko soočimo le s spodbujanjem socialnega vključevanja, z zagotavljanjem enakih možnosti ter s povečevanjem varnosti prebivalcev.

Spodbujanje socialne vključenosti in enakih možnosti

Evropska komisija meni, da morajo mesta in njihovi partnerji spodbujati vključevanje skupin priseljencev, in sicer z jezikovnim in drugim usposabljanjem. Spodbujati morajo sodelovanje med mestnimi oblastmi, šolami in lokalnimi skupnostmi pri zagotavljanju usposabljanja za mlade. Izboljšati morajo socialne storitve, da bi lahko premagali revščino med otroki in preprečili pojav, ko so otroci prepuščeni ulici. Povečati morajo usposobljenost in izobrazbo žensk, jim pomagati na trgu dela in pri ustanavljanju podjetij. Zagotoviti morajo ustanove za varstvo otrok, predvsem v primeru žensk, ki se vračajo na trg dela.

Varnost prebivalcev

Poročilo *Urban Audit* je pokazalo, da je stopnja kriminala in strahu pred kriminalom v mestih večja, kot je drugod.

Raziskava javnega mnenja je poudarila varnost kot odločilen dejavnik privlačnosti mest za vlagatelje in prebivalce. Komisija meni, da bi morala mesta na tem področju sprejeti skupen, proaktiven pristop k zmanjševanju kriminala, vključno z načrtovanjem, oblikovanjem in vzdrževanjem javnih prostorov. Osredotočiti bi se morala na mlade, ki so v nevarnosti, še zlasti na potencialne deviante. Oblikovati in profesionalizirati bi morala delovna mesta, ki so povezana z lokalno varnostjo in v katera so vključeni lokalni prebivalci, na primer, lokalne posrednike, ulične policiste, stražnike in t. i. sosedske straže.

Kako ustvariti uspešna mesta?

Samo volja očitno ne zadostuje za oblikovanje uspešnih mest. Poiskati moramo konkreten način, da dosežemo ta cilj. Pomembna sta denar in sprejemanje odločitev. Kaj svetuje Komisija?

V Guimarãesu (Portugalska) so prenovili mestno središče, da bi spodbudili razvoj turizma, kulture ter malih in srednje velikih podjetij.

Financiranje urbane prenov

V dokumentu je veliko govora o načinih financiranja urbane razvoja. Skladi EU so pomagali uresničiti številne mehke in trde infrastrukturne projekte, in sicer preko vlaganj v prevoz, upravljanje z odpadki, izobraževanje, usposabljanje, informacijsko tehnologijo in komunikacijska omrežja. Evropska investicijska banka je leta 2004 odobrila posojila v višini 3,2 milijarde evrov za prenovu mest, tudi za gradnjo socialnih stanovanj, in 2,3 milijarde evrov za projekte na področju mestnega prevoza.

Razvijanje finančnega inženiringa

Odsotnost tveganega kapitala pomeni veliko omejitev za razvoj podjetništva in inovativnosti. Zato bosta Komisija in EIB vpeljali nov instrument v programskem obdobju 2007–2013, imenovan Jeremie, ki bo finančnim posrednikom z izkušnjami na področju razvoja podjetništva in mikrokreditov omogočal, da bodo podjetjem posojali kapital.

Partnerstva med zasebnim in javnim sektorjem

Področje, na katerem lahko javni in zasebni sektor skupaj financirata poglobitve projekte mestne prenov, je zelo široko. Kljub nekaterim dvomom, ki jih izpostavlja tudi dokument, bi mesta morala spodbujati tovrstna partner-

stva, ker so zasebna sredstva potrebna za dopolnjevanje javnih sredstev. Poleg tega zasebni sektor ne prinaša le sredstev, ampak tudi znanje. Vendar, če želi biti učinkovit, mora biti vključen v širšo vizijo prostora, kot jo imajo lokalne oblasti.

Izboljšanje upravljanja mest

Bistvo tega dokumenta, ki ga je pripravila Evropska komisija, se najverjetneje nanaša prav na upravljanje z urbanih območji. Osnovna načela so spodbujanje sodelovanja med mestom in regijo, integriran pristop k urbanemu razvoju ter vključevanje prebivalcev in učenje na podlagi izkušenj.

Vzpodbijanje sodelovanja med mestom in regijo

Na urbanih območjih delujejo različne uprave. Vse imajo različne in legitimne cilje: prevoz, ekonomski razvoj, okoljske storitve, oglaševanje, izobraževanje in usposabljanje, socialna služba, zdravstvo. Pri tem je pomembno, da sodelujejo pri razvoju širšega urbanega območja, namesto da med seboj tekmujejo oziroma si nasprotujejo. V globalnem gospodarstvu, kot je zapisano tudi v dokumentu, potrebujejo evropska mesta kritično maso in morajo sodelovati v največji možni meri. Na stičiščih mestnih, primestnih in podeželskih območij je potrebno zagotoviti boljše upravljanje, tako da vsi uporabniki plačujejo storitve, ne glede na to, kje prebivajo. S tem zagotovimo, da uporabniki iz predmestja in podeželja ne izkoriščajo urbanih izvajalcev. Ljudje, ki delajo na področju mestne uprave, morajo pridobiti nova znanja in spretnosti.

Komisija poudarja, da morajo države članice in regije mestom prepustiti večji nadzor nad strukturnimi skladi na področju urbanih problematik ter mesta vključiti v oblikovanje, izvajanje in ocenjevanje programov.

Sprejeti integriran pristop k trajnostnemu urbanemu razvoju

Dokument poudarja, da je urbani razvoj dolgoročen in zapleten proces, ki mora vključevati različne sektorje in celo vrsto partnerjev iz javnega in zasebnega sektorja. To je bil, med drugim, osrednji nauk programa Urban, ki je v zadnjem desetletju doživel velik uspeh.

Mesta morajo zagotoviti trden dolgoročni plan za svoje območje, ki obsega ekonomske, socialne in okoljske cilje. Te je treba tudi učinkovito spremljati. Vsi partnerji morajo biti polno vključeni v planiranje, izvajanje in ocenjevanje urbanih programov.

Udeležba meščanov

Poleg splošnega spodbujanja partnerstev morajo mesta vplesti skupine lokalnih prebivalcev in druge nevladne organizacije pri promociji okoljsko in socialno trajnostne rasti in zaposlovanja v mestih. Mesta morajo spodbujati usposobljenost tovrstnih skupin, zlasti s poudarkom na informacijski upravi. In nenazadnje morajo mesta poskušati premestiti pogoste kulturne razlike, ki preprečujejo sodelovanje med politiki, birokracijo in skupinami državljanov.

Omrežja in izmenjava izkušenj

V evropskih mestih je veliko dobrih praks, na katere se je mogoče opreti. Mesta ne smejo kar tako zapravljati pičlo odmerjenih sredstev za odkrivanje tople vode. Uporabiti morajo izkušnje iz programa Urbact in drugih evropskih in nacionalnih omrežij. Zato namerava Evropska komisija razširiti izmenjavo izkušenj iz programa URBAN na mesta po vsej Evropi.

Univerza v Cadizu (Španija), Oddelek za morske znanosti: univerzitetno mesto, široko odprto za raziskave.

Kaj je naslednji korak?

Razprava o prihodnosti evropskih mest je prišla do prelomne točke. Mesta so se v zadnjih letih močno povzpela na evropski in nacionalnih lestvicah političnih agend. Številne nacionalne vlade, Evropski parlament ter urbane in regionalne interesne skupine iz vse Evrope so priznale njihov potencialni prispevek k izboljšanju ekonomske konkurenčnosti in socialne kohezije. Dokument Komisije predstavlja odločilen prispevek k tej razpravi. Opredeli nekatere ključne politične cilje, ključna operativna načela in skupek specifičnih ukrepov, ki bodo oblikovali prihodnjo kohezijsko politiko v Evropi. Ukrepi so zasnovani dovolj prožno, da omogočajo uveljavljanje nacionalnih, regionalnih in lokalnih raznolikosti. Kljub temu so dovolj specifični, da usmerjajo izbiro strategij in mehanizmov. V nekaterih državah in mestih so v dobri meri že poznani in jih uporabljajo v praksi. Vsi partnerji in vse države članice bi jih morali raziskati in, po svojem mnenju, tudi podpreti. Šele takrat bomo lahko prešli od besed k dejanjem. In to je najpomembnejše.

„Urbana vprašanja: zadevajo vse nas, a kdo je za krmilom?“

Jean-Marie Beaupuy, evropski poslanec, član Komisije za regionalni razvoj (REGI), predsednik medskupine Urban-logement v Evropskem parlamentu

Velika večina, kar 80 % naših prebivalcev živi v mestih in na njihovih obrobjih. Zaradi take koncentracije so potrebe jasno izražene (prevoz, stanovanja, prosti čas, kultura ...), prav tako težave (varnost, brezposelnost, onesnaževanje ...). Z različnimi vprašanji se ukvarjajo številni akterji in nosilci odločanja. Vendar je državljani, posamezniki tisti, ki se vsak dan srečuje s težavami glede prevoza, onesnaženostjo okolja in negotovostjo. V vsakdanjem življenju so ta vprašanja povezana, se prekrivajo in z njimi se ne moremo učinkovito soočiti, če delujemo segmentirano in neusklajeno. Zato predlagam, da se urbanih vprašanj lotevamo z integriranim pristopom.

Javni akterji v demokratični Evropi morajo svojim državljanom zagotoviti usklajenost različnih javnih ukrepov. Nosilci odločitev morajo tudi izven okvirov direktiv in subvencij delovati usklajeno. Da bi takšna usklajenost postala splošna praksa pri vseh vprašanjih, evropski poslanci zahtevamo:

- > uskladitev in promocijo dobrih praks,
- > sistematično uvažanje vodij projektov/koordinatorjev.

Mislamo tudi, da so občinski organi pogosto, če že ne vedno, najbolj usposobljeni, da prevzamejo to funkcijo.

Le z oblikovanjem trajnostnih skupnosti bo mogoče doseči cilje iz Lizbone in Göteborga.

Evropski parlament, promotor urbanega vidika v evropskih institucijah

Med evropskimi poslanci nas je veliko takih, ki opravljamo določene funkcije tudi v občinah in deželah. To pomeni, da različne problematike poznamo iz prakse. Povsem naravno je torej, da smo v Evropskem parlamentu:

- > z glasovanjem ob prvem branju (julij 2005) obogatili uredbe prihodnjih strukturnih skladov (2007–2013) z urbano razsežnostjo, še zlasti s tem:
- da smo predlagali temo poselitev (člen 59);
- da smo okrepili tematiko „urbani razvoj“ (člen 36);
- da smo podprli načelo partnerstva (člen 10).
- > Ustanovili smo medskupino *Urban-logement* (glej sosednjo stran).

> Obravnavali smo poročilo Jean-Marieja Beaupuya z naslovom „Urbana razsežnost v kontekstu širitve“, ki zahteva konkretne ukrepe in pomoč pri njihovem izvajanju. V ta namen Parlament poziva k:

- boljši koordinaciji med različnimi službami in okviru evropskih institucij;
 - operativnemu teritorialnemu dialogu med Evropsko unijo in mesti, med vladami in mesti, z državljani;
 - razvoju orodij Evropske unije za pospeševanje izvajanja dobrih praks;
 - izvajanju integrirane urbane politike na prostorski in tematski ravni;
 - ukrepom ocenjevanja in spremljanja doseženih rezultatov;
 - posebni pozornosti pri obravnavi mladih in žensk.
- > Želimo si, da bi urbani razsežnosti, v okviru prihodnjih Strateških smernic Skupnosti za kohezijsko politiko za obdobje 2007–2013, zagotovili kar najbolj kakovostno obravnavo.

Medskupina Urban-logement

Medskupina *Urban-logement* združuje 68 poslancev različnih političnih prepričanj, 73 partnerskih organizacij, pomagajo pa jim strokovnjaki s področja urbane politike. Medskupina je pobudnica številnih amandmajev k uredbam prihodnjih strukturnih skladov za obdobje 2007–2013. Deluje kot združba in skupina lobiranja. Prizadeva si za uresničitev dveh poglobitvenih ciljev:

- > Vzpodbujati in pomagati odgovornim na evropski in nacionalni ravni pri vzpostavljanju učinkovitejših ukrepov v korist mest.
- > Oblikovati boljše zakone v korist mest.

Skupina si vse od svoje ustanovitve leta 2004 aktivno prizadeva za večjo prepoznavnost urbanih vprašanj pri vseh vpletenih partnerjih: izvoljenih predstavnikih, nosilcih odločitev, združen in državljanih.

Stik: http://www.udf-europe.net/main/deputes_page.jsp?path=/deputes/beaupuy/&type=auparlement/070905

Perspektive urbanega razvoja

Z izboljšanjem dostopa do letališča v Rigi (Latvija) je projekt PHARE dal krila urbanemu razvoju.

Novo programsko obdobje evropskih skladov (2007–2013) bo v znamenju poudarjene urbane razsežnosti.

Urbani razvoj je že dolgo eden od pomembnejših dejavnikov evropske kohezijske politike. Pobuda Skupnosti URBAN je v tekočem programskem obdobju (2000–2006) instrument, ki je prav posebej namenjen razvijanju podjetniškega duha, zaposlovanja, socialne vključenosti in kakovosti fizičnega in naravnega okolja na problematičnih urbanih območjih.

V večini programov v okviru strukturnih skladov so mesta in naselja že dolgo nosilci rasti in zaposlovanja. Program za izmenjavo izkušenj Urbact pa se je izkazal za učinkovito orodje pri širjenju in poglobljanju poznavanja dobrih praks na področju urbanega razvoja.

Prizadevati si moramo, da bi doseženo vključili tudi v prihodnje programsko obdobje (2007–2013). Pogajanja glede novih uredb in smernic strukturnih skladov so v zaključni fazi in naj bi jih sprejeli do poletja. V skladu s sporočilom Komisije, ki je nastalo na podlagi javnega posvetovanja v začetku leta 2006⁽¹⁾, bo imela urbana razsežnost pomembno mesto v programih.

Izziv pa s tem še ni konec. Zagotoviti je treba, na primer, trajnostni razvoj na okoljskem in socialnem področju oziroma izboljšati življenjsko raven v novih državah članicah.

Poleg tega mora kohezijska politika ohranяти in utrditi že doseženo, kot na primer promocijo lizbonske strategije za rast in zaposlovanje, ali vzpostavitev trdnih partnerstev med lokalnimi akterji.

Zato Evropska komisija predlaga sledeče:

- vključevanje programov urbanega razvoja znotraj osnovnih programov, z možnostjo podeljevanja pristojnosti lokalnim akterjem;
- krepitev in razširitev programa izmenjav izkušenj in dobrih praks;
- vzpostavitev inovativnih finančnih instrumentov s podpornostjo na izboljšanje dostopa malih podjetij do financiranja.

Urbani ukrepi znotraj osnovnih programov

Komisija želi okrepiti vlogo urbanih vprašanj, in sicer tako, da v programe regionalnega razvoja vključuje aktivnosti s tega področja (Splošna uredba, str. 7). To pomeni, da morajo nacionalni referenčni strateški okviri vključevati

⁽¹⁾ Kohezijska politika in mesta: prispevek mest in naselij k rasti in zaposlovanju v okviru regij, Evropska komisija, 2006.

V Santa Cruzu (Kanarski otoki, Španija) uporabljajo to vozilo kot center za promocijo novega sistema mestnega prometa.

vati prioritete s področja trajnostnega urbanega razvoja, kjer je to smotrno (Splošna uredba, člen 25.4.b).

Prav tako (kjer je to smotrno) bi morali operativni programi vsebovati načrt trajnostnega urbanega razvoja (Splošna uredba, členi 25.4.b, 36.4 in 5). Ti načrti bi morali vsebovati jasen opis prednostnih nalog urbanega razvoja. V praksi to pomeni dati prednost urbani problematiki, vključno s seznamom obsegajočih mest in urbanih območij.

V najboljšem primeru bi izvajanje teh ukrepov zaupali organom lokalne oblasti in drugim lokalnim partnerjem. Ti bi morali biti na vsak način enakopravni partnerji v procesu zasnove in izvajanja ukrepov.

Glede narave urbanih ukrepov znotraj osnovnih programov, pa je treba „metodo URBAN“ še naprej uporabljati pri iskanju rešitev za različne probleme na posameznih področjih, v skladu z integriranim in globalnim pristopom (člen 8 Pravilnika Evropskega sklada za regionalni razvoj). Postopek bi lahko obsegal sledeče ukrepe:

- izboljšanje fizičnega okolja, vključno z degradiranimi urbanih območij;
- zaščita zgodovinske in kulturne dediščine;
- promocija podjetniškega duha in lokalnega zaposlovanja;
- socialni razvoj;
- storitve za posebne skupine prebivalstva.

Do 15 % sredstev bi lahko namenili projektom, ki jih podpira Evropski socialni sklad.

Inovativnost v financiranju: Jeremie in Jessica

Prizadevanje za rast in inovativnost pomeni tudi prevzemanje tveganj. Najmanj razvitim območjem Unije primanjkuje tveganega kapitala in bančnih garancij. Za uspešno reševanje tega problema sta Komisija in Evropski investicijski sklad oblikovala novo skupno pobudo, imenovano Jeremie. Njen namen je pomagati mladim podjetjem pri dostopu do financiranja in spodbujati razvoj majhnih in srednje velikih podjetij.

Pobuda Jeremie bo na voljo organom upravljanja. S preusmeritvijo sredstev iz programov v Jeremie bo organom upravljanja na voljo nekakšen ključ do finančnih posrednikov, izkušenih na področju razvoja podjetij in mikrokreditov. Pooblaščen posredniki bodo povečali finančne sposobnosti podjetij in drugih upravičencev.

Pobuda Jeremie bo okrepila rast, zaposlovanje in socialno vključenost v mestih Evropske unije, ki so vključena v programe strukturnih skladov. Pričakuje se, da bo pobuda delovala kot vzvod, v povezavi z drugimi nacionalnimi in evropskimi finančnimi institucijami.

Jessica pa je pobuda za trajnostni urbani razvoj. Skupaj so jo razvili Evropska komisija, Evropska investicijska banka in Razvojna banka Evropskega sveta. Z usklajevanjem subvencij in posojil želi olajšati financiranje urbane prenovne in urbanega razvoja.

V okviru pobude Jessica bodo organi upravljanja lahko:

- financirali široko paleto partnerstev javno/zasebno, projekte in druge programe urbanega razvoja, ki lahko dolgoročno zagotovijo popolno ali delno povračilo investicije;
- zagotovili enostavnejše in lažje upravljanje skladov, namenjenih urbanemu razvoju;
- povečali učinek vzvoda omejenih sredstev, namenjenih urbanemu razvoju, pri tem pa bodo privabili prispevke mednarodnih finančnih institucij, bank, zasebnega sektorja itd.

Podpora malim in srednje velikim podjetjem v kraju Svaneke, Bornholm (Danska): atelje za proizvodnjo steklenih izdelkov za izvoz.

Program Urbact: prednosti omrežja evropskih mest

Urbact I (2003–2006), program izmenjave izkušenj med akterji urbanega razvoja, je odgovor na konkretne potrebe s strani mest. Dosedanji rezultati govorijo v prid nadaljevanju aktivnosti tudi po letu 2006.

V zadnjih petnajstih letih je Evropska unija postopoma zgradila temelje urbane politike, ki jih povzemajo delovni dokumenti Komisije: „Trajnostni urbani razvoj obsega ekonomske, socialne in okoljske cilje ter zagotavlja kakovostne javne storitve. Ustvarjati partnerstva med javnimi in zasebnimi akterji na lokalni ravni, z združenji in s prebivalstvom, je bistvenega pomena za doseganje t.i. trajnostnih skupnosti, kot jih omenja bristolski sporazum.“⁽¹⁾

Pilotni projekti programov URBAN (1990–1993 in 1997–1999), URBAN I (1994–2000) in URBAN II (2000–2006), ki jih je financirala kohezijska politika, so omogočili razvoj politik integriranega urbanega razvoja (v 216 krajih v Evropi). Komisija je predlagala vključitev politik trajnostnega urbanega razvoja v osnovo kohezijske politike za obdobje 2007–2013, in sicer na podlagi pozitivnih rezultatov, še zlasti programa URBAN II, in ob dejstvu, da mesta dejansko ustvarjajo produktivnost in zaposlovanje.

179 mest, 375 partnerstev

Urbact je nastal v začetku leta 2003, da bi uredil področje izmenjav med mesti, ki so upravičena do sredstev Pobude Skupnosti URBAN. Poleg tega naj bi bil v pomoč pri oblikovanju naukov na podlagi pridobljenih izkušenj in razširjanju praktičnega znanja. Urbact odgovarja konkretnim potrebam. V programu sodeluje 179 mest, 40 % jih ima več kot 200 000 prebivalcev, 33 % mest pa ima manj kot 100 000 prebivalcev. Do udeležbe v Urbactu so od 1. maja 2004 upravičena tudi mesta iz desetih novih držav članic. Ta predstavljajo tretjino udeležencev programa. V ukrepih Urbacta sodelujejo, poleg mest, ki so glavni akterji, tudi regionalne oblasti, univerze in celo države članice. Urbact šteje 375 partnerjev v 20 omrežjih in 6 tematskih delovnih skupinah, pa tudi delovne skupine, v katere se združujejo omrežja s podobno tematiko.

Leta 2005 je bilo v okviru Urbacta organiziranih več kot 100 delovnih seminarjev. Na vsakem je sodelovalo od 20 do 30 ljudi, izvoljenih predstavnikov, tehnikov, strokovnjakov. V izvajanje ukrepov Urbacta je neposredno in osebno vključenih več kot 3 000 oseb iz vse Evrope.

Prostor za kolesa v središču Dunaja (Avstrija), ki so ga obnovili s pomočjo programa URBAN.

Na spletni strani programa (www.urbact.org) je predstavljenih več kot 5 000 dokumentov, študij, predstavitev dobrih praks, poročil itd. Stran je imela samo februarja letos 8 000 obiskovalcev in vsak si je v povprečju ogledal 36 strani, kar kaže na prenos številnih dokumentov.

EUKN: Evropsko omrežje urbanističnega znanja

Evropsko omrežje urbanističnega znanja (EUKN) nudi državam članicam podporo pri ustvarjanju nacionalne mreže znanj za urbani razvoj.

Med seboj povezana nacionalna omrežja omogočajo izmenjavo znanj in strokovnih znanj ter izkušenj o urbanih tematikah znotraj Evrope. Na ta način EUKN pomaga politikom in ustvarjalcem politike, da se učijo iz izkušenj. EUKN krepi vlogo evropskih mest pri ustvarjanju rasti in zaposlovanja in hkrati vzdržuje visoke standarde trajnosti in vključenosti.

EUKN je evropska pobuda, ki je nastala v času nizozemskega predsedovanja EU leta 2004. V omrežje je trenutno vključenih petnajst držav članic, program Urbact, Evropska komisija in Eurocities.

⁽¹⁾ Kohezijska politika in mesta: urbani prispevek k rasti in zaposlovanju v regijah. Evropska komisija, 2006.

Omrežje EUKN je od aprila 2005 vzpostavilo decentralizirano strukturo znanja, ki temelji na centralnih iskalnih portalih in nacionalnih omrežjih v vseh sodelujočih državah članicah. Evropski, nacionalni, regionalni in lokalni partnerji posredujejo študije, politične dokumente in raziskave o vseh poglavitnih temah, ki so povezane z urbano politiko. Omrežje EUKN je prejelo nizozemsko nagrado XML za najbolj inovativno omrežje.

Od odprtja spletne strani oktobra 2005 število študij in raziskov hitro narašča. Do poletja bo na medmrežju na voljo na tisoče dokumentov.

Sekretariat EUKN ima sedež v Haagu na Nizozemskem.

Več informacij: www.eukn.org

Nauki in dodana vrednost za mesta

Izpostavimo lahko sedem poglavitnih tematskih smernic, ki so plod raznolikosti omrežij in delovnih skupin: mesta in mladi, urbana prenova, priseljenci, lokalni ekonomski razvoj, sodelovanje državljanov, pomanjkanje varnosti in integriran pristop k urbanemu razvoju.

Vključevanje urbanega razvoja v zasnovo kohezijske politike zahteva obstoj programa izmenjav in presoje, ki razširja koncept integriranega trajnostnega urbanega razvoja, kot ga je v zadnjih dvajsetih letih oblikovala Evropska unija.

- > Program Urbact privablja številna mesta, ker si lahko, preko analize izkušenj drugih mest in preko pogovorov o problemih in možnih rešitvah, pridobijo osnovo za razmišljanje in primerjanje ter oblikovanje svojih politik.
- > Urbact omogoča mestom 25, kmalu pa 27 držav članic, da si izmenjujejo izkušnje in si med seboj pomagajo, srednje velikim mestom pa tudi vključitev v evropska omrežja izmenjav.
- > Urbact je čudovito orodje za medsebojno učenje, namenjeno nosilcem političnih odločitev, tehnikom in akterjem urbanega razvoja na splošno.
- > V treh letih je Urbact postal okvir za izmenjavo in razmišljanje o urbanih problematikah, ne samo med nosilci odločitev v mestih, ampak tudi med regionalnimi oblastmi, državami članicami, univerzami in raziskovalci. Program tako spodbuja teritorialno, sektorsko in disciplinarno sodelovanje med mesti in znotraj posameznih mest.

- > In končno je program omogočil vzpostavitev Evropskega omrežja urbanističnega znanja (EUKN, glej *okvirček*) in ustanovitev delovne skupine za krepitev usposobljenosti za uporabo pristopa, ki temelji na konceptu „trajnostnih skupnosti“ (SKILLS, glej *okvirček*).

V obdobju 2007–2013 bo iskanje naukov in širitev znanja potekalo v okviru Urbact II, prihodnjega okvirnega programa za izmenjave med mesti.

Stik: info@urbact.org

Trajnostne skupnosti: znanje in spretnosti, ki spreminjajo sanje v resničnost

Za uresničevanje trajnostnih skupnosti je bistvenega pomena koordinacija in sodelovanje na evropski ravni glede razvoja spretnosti in znanj.

Na neformalnem ministrskem srečanju o trajnostnih skupnostih v Bristolu (6. in 7. december 2005), so se ministri strinjali, da je vse več povpraševanja po splošnih spretnostih, zaloge pa so vse manjše. Med splošne spretnosti štejemo: interdisciplinarno delovanje, snovanje in uresničevanje vizij, partnersko delo, upravljanje projektov, pogajanja in družbena mediacija, upravljanje organizacijskih sprememb, učinkovito vodenje skupnosti.

Države članice so podpisale Bristolski sporazum in se zavezale, da bodo izmenjavale najboljše prakse. Na srečanju so se tudi dogovorili, da bo v mestu Leeds v Združenem kraljestvu konec leta 2006 potekal „Simpozij o znanju in spretnostih za trajnostne skupnosti“, ki naj bi se ukvarjal z investicijami v razvoj znanja in spretnosti ter z izmenjavo znanj.

Akademija za trajnostne skupnosti, to je organizacija, ki jo je ustanovila in jo podpira britanska vlada, je v partnerstvu z Evropskim omrežjem urbanističnih znanj (EUKN) ustanovila delovno skupino Urbact. Delovna skupina bo svetovala glede razvoja, usklajevanja in ocenjevanja simpozija in priporočila ukrepe za obdobje 2007–2013.

Sekretariat delovne skupine ima sedež v Združenem kraljestvu in bo podpiral skupino tako, da bo nudil svetovanje in strokovna mnenja glede vsebine simpozija. Na ta način bo simpozij zadovoljil potrebe posameznih držav članic ter skupne evropske potrebe. Cilj simpozija je vključitev lokalnih in regionalnih organizacij v evropski „Odbor za znanje in spretnosti“.

Več informacij: <http://www.ascskills.org.uk/euskills/en/home.cfm>

Belgique/België	33 Hamburg	66 Madrid	103 Poitiers	138 Trento	163 Tilburg	196 Ponto Delgada	225 Gravesham
1 Antwerpen	34 Hannover	67 Málaga	104 Reims	139 Trieste	164 Utrecht	197 Porto	226 Leeds
2 Brugge	35 Karlsruhe	68 Murcia	105 Rennes	140 Venezia		198 Setúbal	227 Leicester
3 Bruxelles/Brussel	36 Köln	69 Oviedo	106 Rouen	141 Verona	Österreich		228 Lincoln
4 Charleroi	37 Leipzig	70 Palma de Mallorca	107 Saint-Denis	165 Graz	165 Graz	Slovenija	229 Liverpool
5 Gent	38 Magdeburg	71 Pamplona/Iruña	108 Saint-Etienne	166 Linz	166 Linz	199 Ljubljana	230 London
6 Liège	39 Mainz	72 Santander	109 Strasbourg	142 Lefkosia	167 Wien	200 Maribor	231 Manchester
	40 Moers	73 Santiago de Compostela	110 Toulouse	Κύπρος/Cypros			232 Newcastle-upon-Tyne
Česká Republika	41 Mönchengladbach	74 Sevilla		Latvija	Polska	Slovenská Republika	233 Portsmouth
7 Brno	42 Mülheim an der Ruhr	75 Toledo	Ireland	143 Liepāja	168 Białystok	201 Banská Bystrica	234 Sheffield
8 Ostrava	43 München	76 Valencia	111 Cork	144 Rīga	169 Bydgoszcz	202 Bratislava	235 Stevenage
9 Plzeň	44 Nürnberg	77 Valladolid	112 Dublin	Lietuva	170 Gdańsk	203 Košice	236 Worcester
10 Praha	45 Regensburg	78 Vitoria/Gasteiz	113 Galway	145 Kaunas	171 Gorzów Wielkopolski	204 Nitra	237 Wrexham
11 Ústí nad Labem	46 Schwerin	79 Zaragoza	114 Limerick	146 Panevėžys	172 Jelenia Góra		
	47 Trier			147 Vilnius	173 Katowice	Suomi/Finland	България/Bulgaria
Danemark	48 Weimar	France	Italia	Luxembourg (G.D.)	174 Kielce	205 Helsinki/Helsingfors	238 Burgas
12 Aalborg	49 Wiesbaden	80 Ajaccio	115 Ancona	148 Luxembourg	175 Konin	206 Oulu/Uleåborg	239 Pleven
13 Århus	50 Wuppertal	81 Amiens	116 Bari		176 Kraków	207 Tampere/Tammerfors	240 Plovdiv
14 København		82 Besançon	117 Bologna	Magyarország	177 Łódź	208 Turku/Åbo	241 Ruse
15 Odense		83 Bordeaux	118 Cagliari	149 Budapest	178 Lublin		242 Sofia
Deutschland	Eesti	84 Caen	119 Campobasso	150 Miskolc	179 Nowy Sącz	Sverige	243 Varna
16 Augsburg	51 Tallinn	85 Cayenne	120 Caserta	151 Nyíregyháza	180 Olsztyn	209 Göteborg	România
17 Berlin	52 Tartu	86 Clermont-Ferrand	121 Catania	152 Pécs	181 Opole	210 Jönköping	245 Alba Iulia
18 Bielefeld	Ελλάδα/Ellada	87 Dijon	122 Catanzaro		182 Poznań	211 Malmö	246 Arad
19 Bochum	53 Athina	88 Fort-de-France	123 Cremona	Malta	183 Rzeszów	212 Stockholm	247 Bacău
20 Bonn	54 Ioannina	89 Grenoble	124 Firenze	153 Gozo	184 Suwałki	213 Umeå	248 Braila
21 Bremen	55 Iraklio	90 Le Havre	125 Genova	154 Valletta	185 Szczecin		249 București
22 Darmstadt	56 Kalamata	91 Lille	126 L'Aquila		186 Toruń	214 Aberdeen	250 Clărai
23 Dortmund	57 Kavala	92 Limoges	127 Milano	Nederland	187 Warszawa	215 Belfast	251 Cluj-Napoca
24 Dresden	58 Larissa	93 Lyon	128 Napoli	155 Amsterdam	188 Wrocław	216 Birmingham	252 Craiova
25 Düsseldorf	59 Patra	94 Marseille	129 Palermo	156 Arnhem	189 Zielona Góra	217 Bradford	253 Giurgiu
26 Erfurt	60 Thessaloniki	95 Metz	130 Perugia	157 Eindhoven	190 Zory	218 Bristol	254 Oradea
27 Essen	61 Volos	96 Montpellier	131 Pescara	158 Enschede	Portugal	219 Cambridge	255 Piatra Neamț
28 Frankfurt am Main	España	97 Nancy	132 Potenza	159 's Gravenhage	191 Aveiro	220 Cardiff	256 Sibiu
29 Frankfurt an der Oder	62 Badajoz	98 Nantes	133 Reggio di Calabria	160 Groningen	192 Braga	221 Derry	257 Tirgu Mures
30 Freiburg im Breisgau	63 Barcelona	99 Nice	134 Roma	161 Heerlen	193 Coimbra	222 Edinburgh	258 Timișoara
31 Göttingen	64 Las Palmas	100 Orléans	135 Sassari	162 Rotterdam	194 Funchal		
32 Halle an der Saale	65 Logroño	101 Paris	136 Taranto		195 Lisboa	224 Glasgow	
		102 Pointe-à-Pitre	137 Torino				

BUDIMPEŠTA (MADŽARSKA)

Boljšje upravljanje z odpadnimi vodami

Celotni strošek: 529 107 000 EUR

Prispevek EU: 304 661 500 EUR

„Naš cilj je biološko obdelati 95 % odpadnih voda v Budimpešti (1,8 milijona prebivalcev). Dosegli ga bomo, ko bo zgrajeno novo kanalizacijsko omrežje in občinska čistilna naprava Budimpešta Center s kapaciteto predelave 350 000 m³/dan. Na tem območju živi 850 000 prebivalcev. Projekt, ki bo znatno izboljšal kakovost vode v reki Donavi, je razdeljen na pet faz:

- izgradnja čistilne naprave na otoku Csepel, ki bo upravljal najnaprednejše tehnologije na področju predelave odpadnih voda in varčevanja z energijo (bioplin)
- izgradnja infrastrukture za kompostiranje blata, ki nastaja ob čiščenju (kapaciteta 100 000 ton/leto)
- namestitev osrednje kanalizacije v dolžini 6,9 km na obrežju Budima
- izgradnja tlačnega kanalizacijskega omrežja, ki povezuje glavne črpalne postaje s čistilno napravo
- modernizacija in povečanje kapacitete črpalnih postaj.

Kohezijski sklad je prispeval 65 % vseh stroškov (468 710 000 evrov). Zaključek del je predviden leta 2009.“

Gyula Somlai, direktor Oddelka za javna dela, Županstvo Budimpešte
somlaigy@budapest.hu

VALENÇA (PORTUGALSKA)

Obnova urbane dediščine

Celotni stroški: 2 600 000 EUR

Prispevek EU: 1 900 000 EUR

„Valença, mesto na meji s Španijo, ima bogato kulturno dediščino, ki je odsev mnogoterih povezav med skrajnim severom Portugalske in Galicijo. Občinske oblasti so, s podporo Evropskega sklada za regionalni razvoj in operativnega programa regije Norte, začele celo vrsto projektov za prenovo in ponovno oživitev zgodovinskega središča mesta. S polepšanjem mesta in modernizacijo osnovnih infrastruktur (kanalizacija, odlagališča odpadkov ...) spodbujamo kulturni turizem. Upadanje števila prebivalstva pa poskušamo zavezati s ponudbo dodatnih aktivnosti in z izboljšanjem kakovosti življenja.“

Jorge Sobrado, CCDR-Norte
vitor.devesa@ccdr-n.pt

CERKNICA (SLOVENIJA)

Preureditev vojaškega območja v poslovno-obrtno cono

Celotni strošek: 3 951 000 EUR

Prispevek EU: 2 598 573 EUR

„Občina Cerklje na Gori, s pomočjo Evropskega sklada za regionalni razvoj, ureja poslovno-obrtno cono na zemljišču, ki je včasih pripadalo jugoslovanski vojski in kjer so stale barake za skladiščenje. Prva faza projekta je bila zaključena novembra 2005. V tej fazi so podrli barake, zravnali zemljišče, uredili komunalne priključke (cesta, vodovod, kanalizacija, razsvetljava ...) in zemljišče opremili z vsemi infrastrukturami, ki jih za svoje delovanje potrebujejo podjetja (električni tok visoke napetosti, visoko zmogljivi internetni kabli itd.). Zemljišče v izmeri 11 000 m² je pripravljeno za gradnjo pisarn, delavnic in drugih zgradb. Projekt je del razvojne strategije notranjsko-kraške regije.“

Franč Lenarčič, Ministrstvo za okolje in prostor
Franc.Lenarctic@gov.si

AMSTERDAM (NIZOZEMSKA)

Arena, partnerstvo za zaposlovanje

Celotni strošek: 650 000 EUR

Prispevek EU: 325 000 EUR

„Odprtje stadiona Araena leta 1996 ni prineslo trajnostnih zaposlitev, ki so jih pričakovali v Zuid-Oost, jugovzhodnih četrtih Amsterdama. Zato je, na pobudo mesta, nastalo partnerstvo za zaposlovanje, ki je združilo vse lokalne sile: oblasti, podjetnike, poklicne organizacije, izobraževalne ustanove, združenja itd. V *Arena Initiatief* je zastopanih 80 organizacij. Omrežje združuje vse lokalne socialno-ekonomske akterje s področja zaposlovanja in izobraževanja. S psihološkega vidika gre za povezovanje vzhodnega dela mesta (kjer ljudje živijo) z zahodnim (kjer ljudje delajo). Formula je uspešna. Arena je prispevala k občutnemu zmanjšanju nezaposlenosti v Zuid-Oost. V letih od 1996 do 2003 se je število iskalcev zaposlitve zmanjšalo s 15 000 na 5 000.“

Peter Aben, Ekonomske zadeve, Amsterdam Zuidooost
p.aben@zuidoost.amsterdam.nl

ŠPANIJA

„Integracija je najtrdnější člen projekta URBAN v Gijónu“

Blanca Cañal García, direktorica programa URBAN II Gijón (Asturija)

„Kriza industrijske cone“ je izraz, ki najbolj nazorno opredeljuje območje, ki sodi v program URBAN v Gijónu. Območje, ki je ob nastanku programa štel 26 519 prebivalcev oziroma 10 % prebivalstva Gijóna, se nahaja na zahodnem delu mesta in je razdeljeno na več sektorjev: Jove (nekateri četrti kot El Muselín, Portuarios in Pescadores segajo vse do morja), Tremañes (industrijsko območje) in del goste poseljenih četrti Calzada in Natahoyo, kjer se, po zaprtju več velikih podjetij, nahajajo zapuščena industrijska poslopja. Bivalna naselja sobivajo z intenzivnimi industrijskimi aktivnostmi in velikimi transportnimi infrastrukturami na celotnem območju programa URBAN. Tukaj se nahaja pristanišče Musel in več železniških linij. Nezaposlenost in socialni problemi so mnogo večji na območju programa URBAN, kot v drugih delih naselja.

Nosilec projekta URBAN je mesto Gijón, Evropski sklad za regionalni razvoj pa prispeva 75 % od skupno 14,2 milijona evrov sredstev. Porazdelili smo jih na pet ciljev: obnova zapuščenih zemljišč, njihovo parceliranje ter prodaja; izboljšanje ekonomskega tkiva; vpletanje prikrajsanih skupin prebivalstva; predelava odpadkov; promocija novih tehnologij.

Pri izvajanju prednostnih nalog smo upoštevali nekatere pomembna načela, ki spodbujajo učinek vzvoda in dodane vrednosti, zlasti integrirani pristop in prizadevanje za sinergijo z drugimi javnimi in zasebnimi ukrepi, kot ponašanja spodnja primera.

„Čista točka“ v Gijónu.

„Čisti otok“

Najprej smo želeli postaviti „čisti otok“ (park z zabojniki za ločeno zbiranje gospodinjskih odpadkov) na zapuščenem zemljišču za železniško progo. Okoliški stanovanjci se na žalost niso strinjali s postavitvijo zabojnikov v njihovi soseski. Ko smo načrt vključili v okvir programa URBAN, smo

zlahka pridobili velik del prebivalcev, in sicer preko številnih informativnih sestankov o ločenem zbiranju odpadkov, ki smo jih organizirali v šolskih centrih, mladinskih klubih, društvih za tretje življenjsko obdobje, telecentrih itd. Pri organizaciji razstave na to temo je sodelovalo štirinajst lokalnih združenj. Ocenjujemo, da je petdnevno razstavo obiskalo več kot 800 oseb. Danes je čisti otok privlačna instalacija, na katero so okoliški prebivalci ponosni. Nahaja se v najbolj priljubljeni četrti območja URBAN, v bližini šol, zdravstvenega doma in velikega športnega centra. Kljub temu nadaljujemo z ekološkim izobraževanjem. Povedati je treba še, da pri izvajanju ukrepov iz programa URBAN prebivalce seznanjamo tudi s tematiko varčevanja z energijo, ravnanja z gospodinjskimi odpadki itd.

Partnerstvo s podjetji

Na območju programa URBAN se nahajajo najstarejše in najslabše opremljene industrijske cone. Ponovna oživetev degradiranih zemljišč je spodbudila združenja podjetij, ki se nahajajo na treh različnih industrijskih conah. Stara industrijska poslopja in zapuščena zemljišča, kjer se pogosto odvijajo tudi nelegalne dejavnosti, smo preoblikovali v parkirišča, ki so že zgrajena. Pri delih sta sodelovali dve družbi (ADIF in FEVE). Njune železniške proge namreč prečkajo to območje. Na podlagi pozitivnih rezultatov smo lahko lažje pričeli druga podjetja, večinoma zelo majhna, da obstajajo tudi drugačni ukrepi v korist okolja oziroma novih tehnologij. Tako je eno od podjetniških združenj v svoji industrijsko-obrtni coni posadilo 100 dreves. Neko drugo podjetje je pred kratkim sklenilo dogovor, da oblikuje spletne strani za 150 podjetij iz območja programa URBAN. V ta namen izobražuje mlade in zaposlila jih bodo najmanj šest.

Na podlagi več desetletnih izkušenj s tovrstnimi projekti lahko zatrdim, da integrirani programi, ki so osredotočeni na natančno opredeljena območja in ki zahtevajo tesno sodelovanje akterjev na terenu, zagotovo niso samo preprost način porabe proračunskih sredstev. Imajo namreč dodano vrednost in njihova prepoznavnost je veliko večja, kot bi bila, če bi jih izvajale posamezne specializirane službe, ločeno in brez prave usklajenosti oziroma integracije.

Če želite izvedeti več: www.gijon.es

URBAN II v praksi v Leipzigu in Dortmundu (Nemčija)

Mestne četrti, kjer se stvari premikajo

Zvezna vlada, dežele in mesta, skupaj z evropskimi skladi, financirajo 12 programov URBAN II v Nemčiji. S pristopom udeležbe, integracije in inovativnosti vračajo mestnim četrtm privlačnost in živahnost, njihovim prebivalcem pa ponos in upanje. Dokaz sta Leipzig in Dortmund.

Ta velikanski deževnik, simbol življenjske moči, krasi pročelje zgradbe, kjer se nahaja sedež Wege e.V., združenja staršev otrok s psihološkimi težavami, ki ga podpira program URBAN za Leipzig.

Karsten Gerkens, vodja Oddelka za urbanizem mesta Leipzig kaže fotografijo majhne deklice, ki nosi zanj prevelik plašč: „Z urbanističnim razvojem poskušamo drag, a prevelik plašč prilagoditi telesu, ki se še razvija.“

Podoba je učinkovita. Leipzig namreč daje vtis „mesta, ki se krči“⁽¹⁾. Največje mesto (za Berlinom) nekdanje Nemške demokratične republike je doživelo znaten upad števila prebivalcev s 750 000 v tridesetih letih na 493 000 leta 2000. V teh zadnjih petih letih se je število sicer ponovno povečalo in zdaj v mestu živi skoraj 500 000 ljudi. Samo v devetdesetih letih je Leipzig izgubil 100 000 prebivalcev. Vzrokov je mnogo. Nizka stopnja rodnosti je prikrajšala mesto za 25 000 prebivalcev. Po združitvi Nemčije je Leipzig izgubil 60 000 delovnih mest v industriji in 25 000 prebivalcev se je preselilo na zahod. Istočasno je 50 000 meščanov Leipziga podleglo čarom lastne hišice, ki je bila v času vzhodno-

nemškega režima težko uresničljiva želja, in se preselilo v predmestja ali na bližnje podeželje.

Rezultat je bil veliko število praznih stavb, 60 000 prostih stanovanj in zelo zrahljano mestno tkivo. Na večjih ulicah je prazna vsaka četrta zgradba. Toda podoba kljub temu ni takšna kot v industrijskih mestih v krizi, kjer se degradacija razširi na celotno četrt. V Leipzigu se elegantne, obnovljene zgradbe dotikajo zapuščenih stavb z dotrajanimi fasadami. Pogosto gre za prelepe stavbe v stilu „Gründerzeita“, obdobja intenzivne širitve in urbanizacije, ki ga je Nemčija živela v letih 1870 in 1914. Končni cilj programa URBAN II „Leipziger Westen“, ki ga izvajamo v štirih naseljih na zahodu mesta (8 km², 32 000 stanovalcev), je torej preprost: „Prepričati ljudi, da ostanejo v mestu in privabiti nove prebivalce,“ pojasnjuje Norbert Raschke, ki vodi program.

⁽¹⁾ Leipzig in sosednje mesto Halle sta del omrežja „Shrinking Cities“ (<http://www.shrinkingcities.com/>), projekta, ki ga od 2002 do 2006 vodi Zvezna fundacija za kulturo (Kulturstiftung des Bundes). Arhitekti, znanstveniki in umetniki skupaj opravljajo delo v mestih Detroit (ZDA), Ivanovo (Rusija), Manchester in Liverpool (Združeno kraljestvo).

Dostopnost nepremičnin ... in delovnih mest

„Na vzhodu imajo ljudje zelo malo bogastva. Mnogi si želijo nepremičnino, a nimajo sredstev za nakup in obnovo,“ razlaga Christoph Scheffen, koordinator v agenciji Immothek, ki se ukvarja s socialnimi stanovanji. Agencija podpira program URBAN in mesto Leipzig. „Naša vloga je s pomočjo arhitektov prostovoljcev poiskati proste nepremičnine, ki jih je mogoče obnoviti za razumno ceno, in jih ponuditi družinam, ki želijo kupiti stanovanje. Potencialnim kupcem, v povprečju šestim gospodinjstvom na zgradbo, omogočimo, da se spoznajo in ugotovijo, ali lahko shajajo in živijo v solastništvu.“ V zadnjih treh letih je na ta način dobilo lastnike 212 stanovanj, in sicer po nakupni ceni. Leipzig je prvo nemško mesto, kjer smo preizkusili ta model, ki ga je subvencioniral program URBAN v višini 500 000 evrov. Ocenjujemo, da je bilo mesto, po zaslugi programa, deležno 40 milijonov evrov investicij. Program pa je prinesel tudi 200 novih delovnih mest.

Zelena brigada v akciji v parku Henriette, v središču območja URBAN v Leipzigu.

V naseljih, kjer stopnja brezposelnosti presega 20 %, je zaposlovanje prednostna naloga programa URBAN. Osem milijonov evrov oziroma 40 % proračuna je namenjenega ukrepu, imenovanemu „Ekonomija in zaposlovanje“. Ta združuje klasične oblike pomoči podjetnikom (svetovanje, oskrba z opremo, vzpostavitev omrežja ...) in ciljnim skupinam (mladi, ženske, priseljenci ...) z bolj inovativnimi pristopi (podjetja v šolah, borza idej ...). V obdobju 2001–2004 je program URBAN Leipziger Westen ohranil ali ustvaril 430 delovnih mest, 80 tečajnikom je zagotovil pridobitev poklica in več kot 800 mladim je omogočil udeležbo na intenzivnem tečaju ustanavljanja podjetij. „Maja 2002 smo začeli iz nič,“ pripoveduje Frank Basten, svetovalec v Centru za podjetništvo in inovacije „Freie Wirtschaftsförderung“ (Podpora svobodnemu podjetništvu). „Do danes, februarja 2006, smo pomagali 147 majhnim podjetjem, kar pomeni 353 delovnih mest. Glede na ekonomski sistem na območju programa URBAN, smo prednostne naloge razdelili na več sektorjev: 69 podjetij za nudenje storitev drugim podjetjem, 28 obrtnikov, 23 trgovin, 14 hotelov in 13 podjetij za nudenje storitev zasebnikom. Pri našem delu dajemo prednost dejavnostim, ki so povezane z grozdenjem in posebnostmi Leipziga: informatika in avtomobili.“

Če želimo v mesto privabiti nove stanovalce, moramo popeljati naselja. S tem se ukvarja ukrep „Kakovost urbanege prostora“, ki ga s 7,3 milijona evrov podpira program URBAN. Z združevanjem različnih virov financiranja so lahko bolje izkoristili kanal Karl-Heine in preoblikovali zapuščena industrijska zemljišča v zelene površine. Z nematerialnimi ukrepi so vzpostavili inovativen sistem oddajanja zemljišč. Leipzig ima vse polno majhnih neizkoriščenih parcel, ki jih je treba le očistiti in spremeniti v park ali igrišče. „Navezujemo stike oziroma omogočamo anonimne odnose med lastniki zemljišč in osebami oziroma organizacijami, ki želijo uporabljati te površine. Poskrbimo, da sklenejo brezplačno najemno pogodbo oziroma začasno najemno pogodbo,“ pojasnjuje Tobias Habermann, eden od dveh „menedžerjev soseske“ območja URBAN. „Vsi imajo od tega koristi in znebimo se številnih, za oko neprijetnih urbanih predelov. To načelo uporabljamo tudi v primeru velikih zapuščenih trgovinskih kompleksov ob pomembnih mestnih žilah. Lastniki jih oddajo in prostori so namenjeni organizaciji kulturnih prireditev, praznovanj, razstav, ali pa postanejo mesto, kjer se srečujejo mladi, različna društva ...“

Navdušenje

Študija nemškega urbanističnega instituta (Deutsches Institut für Urbanistik) je pokazala, da je 20 milijonov evrov proračunskih sredstev iz programa URBAN Leipziger Westen spodbudilo 280 milijonov evrov zasebnih sredstev. „To je nedvomno odličen rezultat,“ ugotavlja Bertram Plate, koordinator socialnih projektov programa, „a še bolj čudovito se mi zdi to, da smo v soseskah naleteli na navdušenje, ki je zavladelo v trenutku padca železne zaves, in ki je kasneje, ob soočenju s sivo stvarnostjo prenove, zbledelo.“

Preporod navdušenja in ponos sta še posebej vidna v regiji, ki je precej oddaljena od Leipziga in ima popolnoma drugačno sodobno zgodovino, saj se nahaja v zahodni Nemčiji. Dortmund (590 000 prebivalcev), vzhodno od bazena reke Ruhr, se iz mesta črne metalurgije spreminja v metropolo visoke tehnologije. Narejen je bil velik korak naprej, vendar pa vsi deli mesta ne žanjejo enakih koristi. Nordstadt, območje severno od mestnega središča, je z zaprtjem jeklarne izgubilo kar dva tisoč delovnih mest. Poleg tega je 40 % od 54 000 prebivalcev Nordstadta priseljencev, in ti so tisti, ki jih je brezposelnost še posebej prizadela. Prav zato je bila ta soseska upravičena do sredstev iz programa URBAN II, v višini 28,8 milijona evrov, od tega 10 milijonov iz evropskih virov. Vmesna ocena 29 izbranih projektov kaže: „16 novih podjetij in 200 novih delovnih mest, 2 300 udeležencev izobraževanja, 2 500 primerov navezave stikov z lokalnimi podjetji in občuten padec števil kaznivih dejanj,“ našteva Ralf Appel, direktor programa, ki poudarja, da „je program URBAN prinesel trajno dinamiko v naselje.“

Obiskovalci lahko v Fredebaumparku občudujejo največji indijanski šotor na svetu, imenovan teepee. Nordmarkt pa je tisti del Nordstadta, kjer je mogoče najbolje opaziti rezultate programa URBAN. Še leta 2002 je bilo to degradirano območje, kjer so se zbirali alkoholiki, odvisniki od prepovedanih drog in prostitutke. Danes pa tam stoji tržnica in prijetna zelena površina sredi gosto naseljene četrti. Prenova območja, vključno z vzdrževanjem in va-

rovanjem, je stala nekaj več kot 1,1 milijona evrov, kar so prispevali skladi programa URBAN. Za to skrbijo t. i. urbani strežaji oziroma okoljski redarji. Gre za 18 oseb, ki prihajajo iz zveznega programa za zaposlovanje in skrbijo za čistočo, varnost in celo gostoljubnost ulic in trgov Nordmarkta. „Gre za preproste naloge, ki pa imajo simbolno vrednost. Ljudi opozarjajo, naj odpadke mečejo v smetnjake, šolarjem pomagajo pri prečkanju ceste. Ljudje, ki so nekoč živeli na robu družbe, se na ta način uspešno vključujejo vanjo,“ pojasnjuje Bernd Axmann, vodja projekta v podjetju za socialno vključevanje Grünbau GmbH.

Poslikava pročelij, ki je potekala v okviru programa URBAN za prenovu soseske v Dortmundu.

Socialno mesto

„Ljudi poskušamo potegniti navzgor,“ pravi Helga Beckmann. „Pomagamo jim izboljšati podobo, ki jo imajo o sebi in svoji četrti, jih prepričati, da kozarec ni napol prazen, ampak napol poln in da ga je mogoče napolniti. Organiziramo najrazličnejše prireditve, praznovanja, natečaja za ideje ... Tako nastajajo projekti, soseska pa brez velikih stroškov postaja privlačnejša in prepoznavnejša.“ Helga in njen kolega Martin Gansau sta odgovorni osebi v enem od treh birojev v Nordstadtu, ki se ukvarjata z omenjeno dejavnostjo. Delujejo kot posrednik med prebivalci in mestnimi oblastmi, „smo posredniki, moderatorji in animatorji hkrati,“ razlaga Martin. „Ne ukvarjamo se neposredno s problemi, nismo nadomestek uprave. Ljudem, ki pridejo k nam, pomagamo le pri iskanju ustreznega sogovornika.“

T. i. uprava soseske je eno od najučinkovitejših orodij urbanega razvoja v Nemčiji. Je srčika koncepta „Soziale Stadt“ (socialnega mesta), kot so si ga prvi zamislili v deželi, Porenje — Severna Vestfalija, kjer leži Dortmund. Regionalni program „Stadtteile mit besonderem Erneuerungsbedarf“ (četrti, ki so najbolj potrebne obnove) je bil leta 1993, ko se je začel, prvi nemški program, v okviru katerega je bil uporabljen t. i. prečni pristop. Zapiranje premovalnikov in črne metalurgije v Porurju je povzročilo propadanje mest. Leta 1998 je zvezna vlada, na podlagi uspešnosti projekta v Dortmundu, sprejela novo formulo in jo

leta 1999 predlagala vsem 16 deželam pod imenom „Bundes-Länder-Programm Soziale Stadt“ (Zvezni in regionalni program socialnega mesta).

Program *Soziale Stadt* se zgleduje po programu URBAN in uporablja teritorialni, integrirani in participativni pristop k obnovi najbolj zanemarjenih sosesk. „Dodana vrednost programov, kot sta *Soziale Stadt* ali URBAN,“ je prepričan Karl Jasper, koordinator programa URBAN na deželnem Ministrstvu za gradnjo in mobilnost, „je v tem, da spodbujajo sodelovanje prebivalstva v projektih. Sodelovanje ima dve prednosti. Prvič, izkoristimo izkušnje prebivalcev, s tem lahko bolje prilagodimo projekte in ti postanejo trajnejši. Drugič, živahnost, ki jo vnašajo projekti, omogoča ustvarjanje socialnih struktur, ki trajno ustalijo četrt. Konec koncev gre za novo opredelitev vloge javnih oblasti: država, ki pomaga državljanom v težavah, se spremeni v državo, ki osvobaja skrite potencialne, ki ljudem omogoči, da pomagajo drug drugemu. Lahko bi rekli: Pomagaj si sam in URBAN ti bo pomagal.“

Vendar je URBAN le skromen del urbane dejavnosti v Porenju - Severni Vestfaliji, opozarja Karl Jasper. Že program Cilja 2 (približno 2 milijardi evrov) v veliki meri vlaga sredstva v urbana območja. Pa tudi sama dežela, najgostejše naseljena in najbolj industrializirana, po ekonomski uspešnosti prva med evropskimi regijami, letno investira 150 milijonov evrov v urbani razvoj. Sredstva so razdeljena med programe *Soziale Stadt* (40 milijonov), program urbane preobrazbe *Stadtumbau* (30 milijonov) in druge ukrepe v korist majhnih in srednje velikih mest (80 milijonov).

Mainstream

Regija Porenje - Severna Vestfalija je znanilka prihodnosti na področju urbanega razvoja, ki ga financirajo strukturni skladi. Opozoriti je treba, da so župani petih največjih mest v deželi tudi člani komisije za spremljanje evropskih programov, vendar so enakopravni ostalim partnerjem, na primer gospodarski zbornici.

Eden od izumiteljev in promotorjev programa *Soziale Stadt*, Ullrich Sierau, je občinski uradnik na oddelku za urbanizem mesta Dortmund. Nekdanji vodja enote na deželnem ministrstvu za urbani razvoj pojasnjuje svoje stališče, ki ga z njim deli kar lepo število nosilcev regionalnega razvoja: „Naklonjeni smo načelom lizbonske strategije: treba je razvijati konkurenčnost, inovativnost, znanje, izobraževanje človeških virov ... A kljub temu še vedno verjamem v načela socialnega mesta, in sicer da nihče ne sme stati ob strani. Treba je vzpostaviti ravnovesje. Kakor koli že, kapital ne gre tja, kjer socialni problemi niso rešeni.“

Če želite izvedeti več:

www.urban-leipzig.de

www.urban.dortmund.de

Nemško-avstrijsko omrežje URBAN je odličen vir idej in izkušenj na področju urbanega razvoja v obeh državah, pa tudi na evropski ravni.

Deutsch-Österreichisches URBAN-Netzwerk

47-51 rue du Luxembourg, B-1050 Bruxelles

Tel. (32-2) 550 16 10, faks (32-2) 503 56 06

c.huttenloher@deutscher-verband.org

LE HAVRE (FRANCIJA)

Izgradnja mestnega parka

Celotni strošek: 9 343 413 EUR
Prispevek EU: 2 472 721 EUR

„Izgradnja mestnega parka med mestom in pristaniščem je osrednji projekt programa URBAN II v Le Havru. Za prebivalce četrte Saint-Nicolas je treba ustvariti prostor za preživljanje prostega časa in sprehode, povezati četrto z mestnim središčem in spremeniti njeno podobo ter privabiti prebivalce in vlagatelje. Ureditev parka upošteva posebnosti zemljišča: prisotnost morskih bazenov in pristaniških aktivnosti, bližina morja in mestnega središča. Park bo imel posebno vrsto razsvetljave, zlasti bazeni. Gradnja mostu, ki se bo zaključil v središču parka, bo pripomogla k boljši povezanosti četrte Saint Nicolas, prostor za druženje pa bo s tem pridobil občinski oziroma medobčinski značaj.“

Ouahid Dorbane, glavni poslanec pri Razvoju južnih četrte mesta Le Havre
Ouahid.Dorbane@ville-lehavre.fr

BRISTOL (ZDRUŽENO KRALJESTVO)

Vključevanje mladih z motnjami v razvoju

Celotni strošek: 342 575 EUR
Prispevek EU: 169 938 EUR

„Projekt vključevanja *Just CHIL' (Just Children Helping Inclusion by Listening)*. Prisluhnimo in pomagajmo otrokom, da se vključijo) je inovativen odgovor na potrebe mladih s posebnimi potrebami, z učnih urah obravnavajo obvladovanje jeze, pogajanja, reševanje konfliktov, državljansko vzgojo, torej spretnosti, ki jih bodo mladi kasneje uporabljali v vsakdanjem življenju. Projekt je bil zelo učinkovit: 60 mladih, ki so zaključili usposabljanje, je do sedaj pokazalo velik napredek v vedenju, z rednim obiskovanjem šole in napredovanjem na poti do zaposlitve. Mlado dekle je prejelo nagrado Princess Diane, ki jo podeljujejo za družbeno-koristno delo. Štirje mladi pa so se pridružili pilotni skupini programa URBAN. Drugi so aktivni v različnih društvih.“

Steve Morris, direktor programa URBAN II South Bristol
s_morris@bristol-city.gov.uk
www.southbristolurban2.co.uk

SAMBREVILLE (BELGIJA)

Usposabljanje in prenova zgradb

Celotni strošek: 202 057 EUR
Prispevek EU: 101 028 EUR

„Cilj projekta je omogočiti osebam z manj možnostmi, v glavnem moškim, da ponovno ustvarijo socialne vezi in da ob koncu usposabljanja dobijo certifikat o kvalifikiranosti za delo na različnih področjih gradnje in prenove (zidarstvo, ometi, pleskanje, instalacije ...). S pomočjo certifikata bodo lahko našli delo na področju gradbeništva ali pa se bodo usmerili v nadaljnje izobraževanje. Naš cilj je usposobiti 60 ljudi in vsakomur omogočiti 820 ur izobraževanja. Z vidika zaposlovanja bo 30 oseb zagotovo našlo delo. Poleg tega bodo slušatelji prispevali k prenovi lokalne dediščine. Do zdaj smo namreč obnovili dve hiši in stanovanjski blok.“

Philippe Lhomme in **Laurent Warnon**, Enota za tehnično pomoč URBAN, Občinska uprava Sambreville
urban@commune.sambreville.be

DUBLIN (IRSKA)

Ko stanovalci prenavljajo svoje okolje

Celotni strošek: 505 437 EUR
Prispevek EU: 233 120 EUR

„V četrte Ballyfermot v Dublinu je bilo veliko praznih zemljišč, t. i. nikogaršnjih ozemelj oziroma mestnih slepih peg. S projektom URBAN, ki se je začel leta 2002, smo želeli spodbuditi stanovalce, da sami obnovijo ta območja. V postopku dodelitve finančne pomoči smo upoštevali več kriterijev: projekti so morali biti trajnostni, oblikovani po posvetu s stanovalci soseske, temeljiti so morali na prostovoljnosti, njihov cilj pa je moral biti izboljšanje in varstvo okolja. Projekte torej izdelava, izvaja in vzdržuje lokalno prebivalstvo. Trenutno je v teku postopek neodvisnega ocenjevanja, toda že danes lahko ugotovimo, da je program okrepil občutek pripadnosti in spodbudil stanovalce k skupnemu delu za izboljšanje bivalnega okolja. Oblikovali so se pozitivni odnosi med sosedi, upadlo je število dejanj vandalizma, stanovalci pa so se močneje povezali s svojim življenjskim prostorom.“

Caitriona Ryan, direktorica programa URBAN Ballyfermot
Caitriona@urbanbl.ie
www.urbanbl.ie

ŠVEDSKA

„Jalla, Jalla“, prispevek k socialni vključenosti“

Susan Runsten, koordinatorka programa URBAN II Göteborg

Göteborg se nahaja na zahodni obali Švedske. S 485 000 prebivalci je drugo največje mesto v državi. V zadnjem desetletju je Göteborg doživel velike strukturne spremembe. Iz mesta, ki je bilo odvisno od industrije, pristanišča in ladjedelnic, se je razvilo v mesto z raznolikim gospodarstvom, vključno z IKT, turizmom in biomedicino.

Göteborg je danes uspešno mesto, ki raste. A kljub temu ima nekaj težav. Te so v glavnem povezane s socialno izključenostjo, ki je posledica prihoda beguncev in njihovih sorodnikov v 80. in 90. letih. Med različnimi deli mesta obstajajo velike demografske razlike in neenakosti. V tujini je bilo rojenih kar 20 % današnjega prebivalstva Göteborga. Imigrantov je še zlasti veliko v severovzhodnem delu mesta, kjer je stopnja nezaposlenosti visoka, stopnja izobrazbe pa nizka. Ko smo se v Göteborgu začeli ukvarjati s programom URBAN II, smo izpostavili predvsem investicije v človeške vire, s poudarkom na izobraževanju in zaposlovanju.

Eden od projektov, ki je dobil sredstva iz programa URBAN II, je „Jalla, Jalla“ (Naprej! Naprej!). Projekt *Jalla, Jalla* upravlja *Medborgarskolan* (združenje za izobraževanje odraslih) v sodelovanju s švedskim zavodom za zaposlovanje in lokalnim nogometnim klubom GAIS. Cilj projekta je pomagati priseljencem, predvsem moškim, ki so že dolgo brezposelni, pri iskanju zaposlitve. Ti ljudje se učijo švedščine in pridobivajo računalniška znanja, v okviru nevladnih organizacij pa spoznavajo socialna razmerja in praktično državljansko vzgojo.

Skupni interes udeležencev projekta je nogomet in GAIS jim omogoči ogled tekem, igranje nogometa in povezovanje s sponzorskimi podjetji. Več delovnih organizacij se je pri iskanju zaposlenih oprlo na projekt. Ta enkratna kombinacija izobraževanja odraslih, preživljanje prostega časa in povezovanja z delodajalci se je izkazala za zelo uspešno. *Jalla, Jalla* je v obdobju od marca 2004 do decembra 2006 za sprejem 60 sodelujočih od Evropskega sklada za regionalni razvoj prejel 338 300 evrov. Cilj dvajsetim udeležencem najti zaposlitev, ki bi trajala vsaj eno leto, smo dosegli že oktobra 2005. Poleg tega je 18 od 45 udeležencev našlo zaposlitev za krajši čas.

Prednost projekta *Jalla, Jalla* je prav usmerjenost v zaposlovanje. Sistem ne predvideva pridobitve izobrazbe pred zaposlitvijo, ampak je to cilj, ki ga sodelujoči zasledujejo že vse od prvega dne. Tak

pristop je hitro obrodil sadove. Ko so nekateri dobili službo, so s tem motivirali tudi druge: „Če lahko on, lahko tudi jaz. Torej se moram le potruditi po svojih najboljših močeh!“

V okviru programa URBAN II Göteborg so izvedli študijo o lokalnem partnerstvu in pregledali ter primerjali deset projektov, da bi ugotovili, kako različni akterji sodelujejo in v kakšni meri to doprinese k uspehu projekta. Študija je pokazala, da je eden od pogojev za uspeh strateška zasnovanost projekta in usklajenost s končnim ciljem. Le tako je mogoče doseči konkretne rezultate, kar je pogoj za spodbujanje zavezanosti k cilju na vseh ravneh partnerstva. *Jalla, Jalla* je dober primer, kako je lahko tak pristop uspešen.

Drugi kriterij uspeha projekta *Jalla, Jalla* je kompletnost partnerstva. Medborgarskolan, švedski zavod za zaposlovanje, in GAIS imajo različne pristojnosti in perspektive, ki pa se dopolnjujejo. Partnerji imajo različne zadolžitve in vloge znotraj projekta. Raznolikost je v okviru partnerstva pozitivna lastnost!

V zadnjih desetih letih je Göteborg prejel sredstva iz nacionalnih in evropskih skladov za delo z narodnostnimi manjšinami in priseljenci ter za pomoč degradiranim območjem. Vse te pobude so izboljšale življenjske razmere in pomagale oblikovati privlačnejše soseske. Nastale so nove metode in strategije za promocijo demokracije, za prilagajanje izobraževalnih institucij večjezičnim okoljem in za krepitev lokalnega gospodarstva. Urbane pobude, omejene na posamezna območja, pa so se izkazale za problematične. Ocene so pokazale, da lahko omejenost na določeno območje ali določeno kategorijo ljudi pripelje do stigmatizacije soseske oziroma njenih prebivalcev. Vprašljivo je tudi osredotočenje le na problematično območje, namesto da bi rešitve iskali v razmerju do mesta in regije kot celote.

Izziv za prihodnost je premagovanje teh ovir s pomočjo trdnih strategij, ki kombinirajo boj proti socialni izključenosti v mestih s skupnimi cilji regionalnega razvoja in rasti. Projekt *Jalla, Jalla* nam dokazuje, kako pomembno se je osredotočiti na potencialne vsakega posameznika. Tudi v prihodnje si moramo prizadevati za resnično multikulturno mesto z visoko stopnjo socialne vključenosti.

Stik: susan.runsten@stadshuset.goteborg.se

ČEŠKA

„Metro brez meja“

Lumíra Kafková, direktorica organov upravljanja programa Cilja 2 za Prago

Zgoraj in spodaj: dela za preureditev postaje metroja Florenc B. v Pragi.

Cilj programa je Prago, češko glavno mesto, preoblikovati v dinamično evropsko metropolo, vredno tega imena.

V letih 2004 in 2005 smo objavili štiri pozive k oddaji predlogov. Izbrali smo 148 projektov, ki so prejeli pomoč iz Evropskega sklada za regionalni razvoj v skupni višini skoraj 100 milijonov evrov. Večino projektov, zlasti tiste, pri katerih so investicije najvišje, je predlagalo mesto in različna okrožja Prage. Najbolj so zanimivi projekti, katerih cilj je izboljšati javni prevoz.

Predstavila bom projekt, ki želi izboljšati integracijo invalidov in hkrati spodbuditi ustvarjanje delovnih mest in povečati privlačnost urbanega okolja.

Bistvo projekta je ureditev neoviranega dostopa do postaje metroja Florenc B. V ta namen smo zgradili dvigalo, ki povezuje peron s prehodom, in drugo dvigalo, ki se povzdigne na nivo ulice. Investicija obsega tudi signalizacijo in drugo ustrezno opremo.

Projekt bo bistveno izboljšal javni prevoz in dostop do omenjene soseske. Glede na ocene naj bi bilo 33 500 Pražanov gibalno oviranih. Kar 4 000 jih uporablja invalidski voziček. Odstranitev ovir pri dostopu do metroja jim bo omogočila lažji dostop do mestnega središča in do pomembnih prometnih vozlišč, kot sta železniška in avtobusna postaja. Lažje se bodo vključili na trg dela, ki šteje 14 000 podjetij in 12 000 samostojnih delavcev.

Dela, ki potekajo v dveh fazah, so se začela septembra 2005 in se bodo zaključila marca 2007. Prva faza je končana. Celotni upravičeni stroški projekta dosegajo 2 110 638 evrov, od tega polovico prispeva Evropski sklad za regionalni razvoj. Država prispeva 33,1 % vsote oziroma 698 621 evrov. Ostanek (16,9 % oziroma 356 698 evrov) pa je zagotovilo Mesto Praga.

Projekt, ki sta ga vodila Regionalni koordinator za praški integrirani prevoz in Nacionalni svet za hendikepirane osebe, je ustrezen odgovor na splošno družbeno potrebo po izboljšanju življenjskih pogojev invalidov in po zadovoljevanju različnih potreb ljudi, ki so na kakršen koli način prikrajšani.

Projekt dolgoročno prispeva k promociji javnega prevoza, kakor tudi drugi ukrepi, ki prispevajo k hitrejšemu in udobnejšemu potovanju.

Stik: Ministrstvo za regionalni razvoj, MA SPD 2, Staroměstské sq. 6, CZ-110 15, Prague 1
E-pošta: jpd2@mmr.cz
Spletna stran: www.strukturalni-fondy.cz/jpd2

GRADEC (AVSTRIJA)

„Gradec, mesto znanja“

Celotni strošek: 4 200 570 EUR
Prispevek EU: 200 000 EUR

„S pomočjo integriranega projekta ‚Mesto znanja‘, ki ga izvaja Agencija za ekonomsko promocijo Štajerske in ki ga sofinancira program URBAN, se zahodni del Gradca lahko pohvali z novim centrom za inovativno podjetništvo. Gre za zagotavljanje ustreznih prostorov podjetnikom, ki se ukvarjajo z novimi tehnologijami, povezanimi zlasti z zdravjem (medicinska tehnologija, bioanaliza itd.). Center želi delovati tudi kot most med izobraževanjem in podjetništvom in tako pomagati diplomirancem bližnje univerze. Poleg podpore pri ustanavljanju in namestitvi podjetij v zahodnem delu Gradca želi projekt postati vzor odličnosti za celotno regijo.“

Christian Nussmüller, direktor programa URBAN Link GrazWest, Mesto Graz
urban@stadt.graz.at
www.urban-link.at (www.graz.at)

TORINO (ITALIJA)

Prenova trga Livio Bianco

Celotni strošek: 2 226 885 EUR
Prispevek EU: 914 998 EUR

„Trg Livio Bianco se nahaja v jugozahodnem predmestju Torina in ima osrednje mesto v strategiji obnove, ki poteka na območju programa URBAN v prestolnici Piemonta. Z obnovo trga, ki jo glasno zahtevajo meščani in društva, želimo soseski povrniti socialni in kulturni utrip ter preprečiti degradacijo in prisotnost ljudi z roba družbe. Sodelovanje prebivalcev je temelj in gibalna sila celotnega projekta: od zasnove (preko javnega natečaja in glasovanja prebivalcev) do upravljanja oziroma vzdrževanja trga, ko bodo dela zaključena. Leta 2004 je nastalo društvo ‚Piazziamoci in Piazza‘ (Prevzemimo trg), ki usklajuje kulturne dejavnosti na trgu in spodbuja sodelovanje stanovalcev.“

Gianfranco Presutti, vodja projekta, Program URBAN II Torino
gianfranco.presutti@comune.torino.it
www.comune.torino.it/urban2

HERAKLION (GRČIJA)

Obnova četrti v krizi

Celotni strošek: 10 913 948 EUR
Prispevek EU: 8 185 461 EUR

„Zahodna obala Herakliona kaže številna znamenja socialno-ekonomskega propadanja: visoka stopnja dolgotrajne nezaposlenosti, revščina, izključenost, stanje okolja itd. Glavni cilj programa URBAN je ekonomska in socialna prenova tega območja. Ukrepi predvidevajo inovativnost, trajnost in razvoj znanja. S spodbujanjem lokalne tržnice in gradnjo njene povezave z obalo želimo ustvariti privlačne točke za obiskovalce in povečati možnosti za prebivalce.“

Kyriaki Manola-Goundra, direktorica uprave programov URBAN II v Grčiji
k.manola@mou.gr

VANTAA (FINSKA)

Družinski center za priseljence

Celotni strošek: 210 000 EUR
Prispevek EU: 57 000 EUR

„Tudi na Finskem se število priseljencev povečuje in zato je treba preprečiti nastanek getov in radikalizacijo. S tega vidika je program URBAN II v mestu Vantaa v bližini Helsinkov finansiral izgradnjo družinskega centra, ki na podlagi različnih praktičnih pristopov pomaga staršem pri skrbi za vzgojo otrok. Center spodbuja integracijo in služi kot prostor, kjer se priseljenke srečujejo s finskimi ženskami. V centru, ki je ‚prijazen do obiskovalcev‘, lahko družine dobijo konkretno preventivno podporo in se udeležujejo skupinskih dejavnosti. Skupine animirajo zaposleni v centru, kot so negovalke, družinske pomočnice, psihologi, bolničarke, socialne delavke, ki med seboj tesno sodelujejo v skladu z integriranim in transverzalnim pristopom. S tem zagotavljajo koherentnost in trajnost podpore.“

Jukka-Pekka Sorjonen, direktor programa URBAN II Vantaa
jukka-pekka.sorjonen@vantaa.fi
www.urbanfinland.info

2007–2013: Priprava nove generacije programov s pomočjo spletne strani Inforegio

Države članice in regije se že pripravljajo na novo programsko obdobje 2007–2013. Spletna stran Inforegio vsebuje številne podatke in dokumente, pomembne za vse akterje, ki so vključeni v te postopke. Sodelujočim bi radi pomagali na področju izmenjav in hkrati obveščali javnost o doseženem napredku. Generalni direktorat za regionalno politiko se že veseli vaših vprašanj in prispevkov.

http://europa.eu.int/comm/regional_policy/funds/2007/index_sl.htm

Stiki

Evropska komisija, Generalni direktorat za regionalno politiko
Enota 01 – „Informacije in komunikacije“
Thierry Daman
41 avenue de Tervuren, B-1040 Bruxelles
Faks (32-2) 296 60 03
E-pošta: regio-info@cec.eu.int

Splet: http://europa.eu.int/comm/dgs/regional_policy/index_en.htm
Informacije o regionalnih pomočeh Evropske unije:
http://europa.eu.int/comm/regional_policy/index_en.htm

ISSN 1725-8278

© Evropske skupnosti, 2006
Ponatis dovoljen le z navedbo vira.

Urad za publikacije
Publications.europa.eu